

Spis treści

Profesor Marek Mądzik nauczyciel, wychowawca, przyjaciel	V
Bibliografia dorobku naukowego	VII
Wykaz skrótów	23
Wstęp	25

POCZĄTEK TUŁACZKI – WYJAZD I DROGA

Nr 1. Prośba Zofii Rymkiewicz do policmajstra miasta Łomży (Łomża, 18 czerwca/1 lipca 1915 r.)	33
Nr 2. Sprawozdania pełnomocników, rozkazy i korespondencja w sprawie ewakuacji ludności, organizacji pomocy dla uchodźców (2/15 sierpnia–18/31 października 1915 r.)	34
Nr 3. Prośba Andrzeja Kliszki do Komitetu Wielkiej Księżnej Tatiany Nikołajewny (Warszawa, marzec 1915 r.)	35
Nr 4. Pismo Mikołaja Kirjanowa, komisarza do spraw włościańskich powiatu ostrołęckiego, do Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego (Ostrołęka, 4/17 lipca 1915 r.)	37
Nr 5. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do naczelników powiatów guberni łomżyńskiej (Łomża, 29 czerwca/12 lipca 1915 r.)	39
Nr 6. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, lipiec 1915 r.)	40
Nr 7. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, 5/18 lipca 1915 r.)	41
Nr 8. Pismo komendanta Etapu Głównego I Korpusu Armii do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (8/21 lipca 1915 r.)	42
Nr 9. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, 16/29 lipca 1915 r.)	43
Nr 10. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, 17/30 lipca 1915 r.)	44

Nr 11. Telegram Borysa Kaszkarowa, gubernatora chełmskiego, do naczelników powiatów biłgorajskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego i zamojskiego (Chełm, 8/21 czerwca 1915 r.)	45
Nr 12. Pismo Borysa Kaszkarowa, gubernatora chełmskiego, do Siemiona Scepury, policmajstra miasta Chełm (Chełm, 10/23 lipca 1915 r.)	47
Nr 13. Pismo Borysa Kaszkarowa, gubernatora chełmskiego, do naczelników powiatów i policmajstra miasta Chełm (Chełm, lipiec 1915 r.)	48
Nr 14. Kopia telegramu generała Piotra Bałujewa, dowódcy V Korpusu Armii, do Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego (Łomża, 18/31 lipca 1915 r.) ...	49
Nr 15. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, 19 lipca/1 sierpnia 1915 r.) ...	50
Nr 16. Kopia telegramu Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Łomża, 20 lipca/2 sierpnia 1915 r.)	51
Nr 17. Telegram Siemiona Papudogło, gubernatora łomżyńskiego, do Adolfa Milbrata, naczelnika powiatu łomżyńskiego (Zambrów, 26 lipca/8 sierpnia 1915 r.)	52
Nr 18. Prośba Franciszki Staniszewskiej-Fornalczyk, kierowniczkii grupy teatralnej, do policmajstra miasta Łomży (Łomża, 22 czerwca/5 lipca 1915 r.)	53
Nr 19. Pismo Suwalskiego Gubernialnego Komitetu Obywatelskiego do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Suwałki, 26 czerwca/9 lipca 1915 r.) ...	54
Nr 20. Spis osób, które opuściły gubernię suwalską z powodu działań wojennych, zamieszkujących tymczasowo w Wilnie i ubiegających się o wydanie biletów na przejazd do różnych miast Rosji (Wilno, 1915 r.)	55
Nr 21. Prośba Melanii Strzałkowskiej do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Wilno, 4/17 czerwca 1915 r.)	68
Nr 22. Prośba Aleksandra Grzybowskiiego do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Wilno, 13/26 czerwca 1915 r.)	69
Nr 23. Prośba Michaliny Radziewskiej do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Wilno, 26 czerwca/9 lipca 1915 r.)	70
Nr 24. Informacja o uchodźcach z Suwałk, przebywających w Wilnie w lipcu 1915 r., którzy zwrócili się o pomoc finansową do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Wilno, lipiec 1915 r.)	71
Nr 25. Raport naczelnika powiatu kalwaryjskiego sporządzony dla Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Olita, 6/19 lipca 1915 r.)	73
Nr 26. Prośba Bronisława Witkowskiego do Mikołaja Kupriejanowa, gubernatora suwalskiego (Nowa Wilejka, 14/27 lipca 1915 r.)	75
Nr 27. Prośba Jadwigi Łopuskiej do Siemiona Papudogło, gubernatora suwalskiego (Wilno, 27 lipca/9 sierpnia 1915 r.)	76
Nr 28. Prośba Józefa Godlewskiego do Włodzimierza Miasojedowa, wicegubernatora suwalskiego (Wilno, 29 lipca/11 sierpnia 1915 r.)	77
Nr 29. Informacja o pomocy udzielonej uchodźcom w punktach żywnościowo-lekarskich w Borysowie, Sławnowie i Krasnowie od 25 sierpnia/7 września 1915 r. do 14/27 lutego 1916 r.	78

Nr 30. Pismo premiera Iwana Goremykina do generała Michała Aleksiejewa, naczelnika Sztabu Głównodowodzącego (Piotrogród, 3/16 października 1915 r.)	80
Nr 31. Pismo Mikołaja Szczerbatowa, ministra spraw wewnętrznych, do generała Mikołaja Iwanowa, głównodowodzącego armiami Frontu Południowo-Zachodniego (Piotrogród, 23 sierpnia/5 września 1915 r.)	81
Nr 32. Telegram Proskurowskiego Zarządu Powiatowego do Michała Rodzianko, przewodniczącego Dumy Państwowej (Płoskirów, 1915 r.)	82
Nr 33. Raport naczelnika służby zdrowia Kolei Syberyjskiej do Włodzimierza Dudinskiego, gubernatora tomskiego (Tomsk, 17/30 października 1915 r.)	83
Nr 34. Prośba nauczycielki M. Czepło do Pawła Grinkiewicza, naczelnika Kieleckiej Dyrekcji Szkolnej (Połtawa, październik 1915 r.)	84

UCHODŹSTWO POLSKIE W LICZBACH

Nr 35. Zestawienie liczby Polaków znajdujących się pod opieką CKO (Piotrogród, 1916 r.)	89
Nr 36. Zestawienie liczby wygnańców w partiach zorganizowanych przez CKO (Piotrogród, 1916 r.)	91
Nr 37. Statystyka pomocy materialnej udzielanej uchodźcom przez CKO (Piotrogród, 1916 r.)	94
Nr 38. Statystyka pomocy sanitarnej udzielanej uchodźcom przez CKO (Piotrogród, 1916 r.)	97
Nr 39. Statystyka pomocy oświatowej i religijnej udzielanej uchodźcom przez CKO (Piotrogród, 1916 r.)	100
Nr 40. Statystyka wydatków na pomoc udzielaną uchodźcom przez CKO w okresie od 1/14 sierpnia 1915 r. do 1/14 października 1916 r. (Piotrogród, 1916 r.)	103
Nr 41. Zestawienie liczby uchodźców będących podopiecznymi CKO w Piotrogradzie, uwzględniające miejsce zamieszkania w Królestwie Polskim (Piotrogród, 1916/1917 r.)	106
Nr 42. Protokół z posiedzenia Narady do spraw Rejestracji Wygnańców przy RZ POPOW w Moskwie (Moskwa, 14/27 września 1917 r.)	152
Nr 43. Opracowanie Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO w Piotrogradzie, dotyczące liczby uchodźców z Królestwa Polskiego zarejestrowanych przez polskie organizacje pomocowe	155
Nr 44. Artykuł <i>Ze statystyki wygnańców</i> , opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 3 z 1916 r.	163
Nr 45. Fragment opracowania <i>Bieżeńcy w Piotrogradzie</i> (Piotrogród 1916)	168
Nr 46. Pismo Oddziału Permskiego PTPOW do CKO w Piotrogradzie (Perm, 5/18 października 1915 r.)	172
Nr 47. Pismo isprawnika powiatu briańskiego do proboszcza parafii rzymskokatolickiej w Orle (Orzeł, 30 października/12 listopada 1915 r.)	174

Nr 48. Raport Przemysława Wierzbickiego, starszego instruktora CKO w Piotrogradzie, z działalności w Turkiestanie za okres od 10 listopada do 1 grudnia 1915 r. dla CKO w Piotrogradzie (Kokanda, 2/15 grudnia 1915 r.)	175
Nr 49. Przegląd działalności Orłowskiego Gubernialnego Ziemskiego Komitetu Opieki nad Uchodźcami do 1/13 stycznia 1917 r. (Orzeł, 1917 r.)	182
Nr 50. Lista uchodźców ewakuowanych z guberni łomżyńskiej, mieszkających w Iwanowie (Włodzimierz, 2/15 lipca 1917 r.)	184
Nr 51. Fragment spisu nauczycieli szkół elementarnych guberni płockiej, którzy wyjechali w głąb imperium rosyjskiego z powodu działań wojennych (29 października/11 listopada 1915 r.)	186
Nr 52. Pismo PTPOW w Piotrogradzie do RZ POPOW w Moskwie (Piotrogród, 16 września 1915 r.)	187
Nr 53. Kopia okólnika Pawła Jengałyczewa, generała-gubernatora warszawskiego, do gubernatorów guberni Królestwa Polskiego i oberpolicmajstra warszawskiego (Moskwa, 16/29 lutego 1916 r.)	188
Nr 54. Raport ks. Bolesława Janowicza do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Taszkient, 6/19 czerwca 1916 r.)	189
Nr 55. Pismo pełnomocnika CKO na okręg guberni samarskiej i ufijskiej do Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO w Piotrogradzie (Samara, 14/27 maja 1916 r.)	190
Nr 56. Pismo Tadeusza Podkomorskiego, pełnomocnika CKO na okręg permski, do CKO w Piotrogradzie (Perm, 29 października/11 listopada 1916 r.)	192
Nr 57. Pismo pełnomocnika CKO na okręg permski do CKO w Piotrogradzie (Jekaterynburg, 19 września/2 października 1916 r.)	193
Nr 58. Pismo oddziału PTPOW przy „Domu Polskim” w Tyflisie do głównodowodzącego do spraw wygnańców Frontu Kaukaskiego (Tyflis, 20 marca/2 kwietnia 1916 r.)	194

AKCJA POMOCY UCHODźCOM W ŚWIETLE PRAWA ROSYJSKIEGO

Nr 59. Prawo o zabezpieczeniu potrzeb wygnańców (Piotrogród, 30 sierpnia/12 września 1915 r.)	197
Nr 60. Instrukcja ministra spraw wewnętrznych do głównych pełnomocników do spraw urzędzenia uchodźców w Rosji (Piotrogród, 29 października/12 listopada 1915 r.)	203
Nr 61. Notatka szczegółowa Dangelę dla głównego pełnomocnika Rosyjskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża przy armiach Frontu Zachodniego (Mińsk, 10/23 listopada 1915 r.)	208
Nr 62. Regulamin zjazdów przedstawicieli polskich społecznych organizacji pomocy ofiarom wojny (22 listopada/5 grudnia 1915 r.)	213

Nr 63. Wytyczne Aleksego Chwostowa, ministra spraw wewnętrznych, w sprawie zabezpieczenia potrzeb wygnańców (Piotrogród, 2/15 marca 1916 r.) 216

POLSKIE ORGANIZACJE NIESIENIA POMOCY OFIAROM WOJNY

Nr 64. Statut Polskiego Komitetu Pomocy Ofiarom Wojny przy Saratowskim Rzymskokatolickim Towarzystwie Dobroczynności (Saratów, 1915 r.)	227
Nr 65. Wyciąg ze Statutu PTPOW w Piotrogradzie (Piotrogród, 26 sierpnia/8 września 1914 r.)	233
Nr 66. Informacja zarządu piotrogrodzkiego gradonaczelnika skierowana do Charkowskiego Urzędu Gubernialnego do spraw Stowarzyszeń w sprawie Oddziału Charkowskiego PTPOW (Charków, 5/18 czerwiec 1915 r.)	235
Nr 67. Protokół pierwszego ogólnego zebrania Oddziału Charkowskiego PTPOW (Charków, 23 lipca/5 sierpnia 1915 r.)	236
Nr 68. Pismo Oddziału PTPOW przy „Domu Polskim” w Tyflisie do pełnomocnika do spraw wygnańców w guberni tyfliskiej (Tyflis, 24 października/6 listopada 1915 r.)	238
Nr 69. Pismo Oddziału PTPOW przy „Domu Polskim” w Tyflisie do pełnomocnika do spraw wygnańców w guberni tyfliskiej (Tyflis, 24 listopada/7 grudnia 1915 r.)	239
Nr 70. Artykuł dotyczący organizacji pomocy dla uchodźców w Piotrogradzie na przełomie lat 1915–1916, opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 2 z 1916 r.	241
Nr 71. Pismo Wydziału Akademickiego Komitetu Polskiego w Moskwie (Moskwa, 5/18 sierpnia 1916 r.)	242
Nr 72. Pismo Oddziału Skwirskiego PTPOW do CKO w Kijowie (Skwira, październik 1915 r.)	244
Nr 73. List Władysława Rawicz-Szczerbo, wiceprezesa i pełnomocnika głównego PTPOW, do Wacława Dzierżawskiego (Sztokholm, 8 września 1917 r.)	245
Nr 74. List Wacława Dzierżawskiego do Władysława Rawicz-Szczerbo, pełnomocnika głównego PTPOW w Piotrogradzie (Sztokholm, 15 października 1917 r.)	246
Nr 75. Komunikat prasowy Komitetu Polskiego w Sztokholmie (Sztokholm, 10 grudnia 1917 r.)	248
Nr 76. Pismo Oddziału Odeskiego PTPOW do PTPOW w Piotrogradzie (Odessa, 12/25 lipca 1917 r.)	249
Nr 77. Protokół posiedzenia RZ POPOW w Moskwie (Moskwa, 30 marca/12 kwietnia 1917 r.)	251
Nr 78. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 11/24 sierpnia 1915 r.)	253
Nr 79. Protokół narady członków CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 18 września/1 października 1915 r.)	256
Nr 80. Protokół narady członków CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 26 września/9 października 1915 r.)	258

Nr 81. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 14–15/27–28 października 1915 r.)	259
Nr 82. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 19–20 listopada/2–3 grudnia 1915 r.)	262
Nr 83. Komunikat CKO nr 9. Organizacja wewnętrzna CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 2/15 grudnia 1916 r.)	264
Nr 84. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 4–6/17–19 stycznia 1916 r.)	267
Nr 85. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 23 lutego/7 marca 1916 r.)	271
Nr 86. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 13/26 maja 1916 r.)	273
Nr 87. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 27 czerwca/10 lipca 1916 r.)	277
Nr 88. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 12/25 sierpnia 1916 r.)	279
Nr 89. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 3/16 października 1916 r.)	281
Nr 90. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 4/17 grudnia 1916 r.)	283
Nr 91. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 30 kwietnia/13 maja 1917 r.)	286
Nr 92. Spis przewodników i ławników stanowiących radę dzielnicową w instruktoracie Bologoje-Stara Rusa (1/14 września 1917 r.)	287
Nr 93. Ostrzeżenie CKO w Piotrogradzie wysłane do opublikowania w „Gazecie Polskiej” (Piotrogród, 17/30 czerwca 1917 r.)	288
Nr 94. Protokół Komisji Rewizyjnej CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 18/31 grudnia 1917 r.)	289
Nr 95. Pismo grupy członków CKO do Rady Głównej CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 18/31 grudnia 1917 r.)	290
Nr 96. Komunikat CKO nr 1 (Piotrogród, 10/23 grudnia 1915 r.)	291
Nr 97. Komunikat CKO nr 8. Znaczenie i charakter pracy obywatelskiej (Piotrogród)	294
Nr 98. Komunikat CKO nr 15. O pracy ludowej CKO w porównaniu z innymi organizacjami ratowniczymi polskimi (Piotrogród)	300
Nr 99. Przepisy CKO określające pozycję, prawa i obowiązki pełnomocnika głównego (Piotrogród, 14–15/27–28 października 1915 r.)	302
Nr 100. Fragment kosztorysu i planu budżetowego Oddziału Tomskiego CKO (Tomsk, 15/28 kwietnia 1916 r.)	304
Nr 101. Pismo księcia Eugeniusza Światopełk-Mirskiego, pełnomocnika CKO w Mohylewie, do biskupa Jana Ciepłaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Mohylew, 21 października/3 listopada 1915 r.)	306

Nr 102. Sprawozdanie Tadeusza Podkomorskiego, pełnomocnika okręgowego CKO w Orenburgu, do CKO w Piotrogradzie (Orenburg, 7/20 listopada 1915 r.)	310
Nr 103. Raport Henryka Nizińskiego, pełnomocnika CKO, do CKO w Piotrogradzie (Czelabińsk, 5/18 października 1915 r.)	314
Nr 104. Sprawozdanie Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej za sierpień–październik 1914 r. (Warszawa, 1914 r.)	319
Nr 105. Sprawozdanie Adama Macierewicza, inspektora objazdowego RZ POPOW, dla RZ POPOW w Moskwie (Samara 1916 r.)	322
Nr 106. Raport Adama Macierewicza, inspektora objazdowego RZ POPOW, dla RZ POPOW w Moskwie (Czelabińsk–Ufa 8/21 stycznia 1916 r.)	324

POLSKIE ORGANIZACJE RATOWNICZE
W DOBIE REWOLUCJI ROSYJSKICH

Nr 107. Komunikat CKO nr 13. CKO wobec przewrotu państwowego w Rosji (Piotrogród, 8/21 kwietnia 1917 r.)	331
Nr 108. Pismo Jana Glinki, pełnomocnika CKO w Okręgu Pskowskim, do CKO w Piotrogradzie (Psków, 30 marca 1917 r.)	336
Nr 109. Rezolucja wiecu wygnańców w Dziejówce guberni jekaterynosławskiej (Dziejówka, 7 kwietnia 1917 r.)	338
Nr 110. List Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO, do Aleksandra Lednickiego, prezesa Komisji Likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego (Piotrogród, 13/26 kwietnia 1917 r.)	339
Nr 111. Protokół nadzwyczajnego Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 21 marca/3 kwietnia 1917 r.)	341
Nr 112. Komunikat CKO nr 19. W sprawie stosunku CKO do Komisji Likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego (Piotrogród, 2/15 października 1917 r.)	344
Nr 113. Protokół nadzwyczajnego zebrania CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 25 września/8 października 1917 r.)	346
Nr 114. Protokół nadzwyczajnego zebrania CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 29 września/12 października 1917 r.)	348
Nr 115. Protokół nadzwyczajnego zebrania CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 4/17 października 1917 r.)	349
Nr 116. Projekt listu CKO w Piotrogradzie do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Piotrogród, 18/31 października 1917 r.)	350
Nr 117. Rozporządzenie o stosunku prawnym PTPOW w Piotrogradzie do rządu rosyjskiego (Piotrogród, 1917 r.)	352
Nr 118. Komunikat CKO nr 14. W sprawie zarzutów Klubu Rewolucyjnego w Moskwie wobec CKO (Piotrogród, kwiecień 1917 r.)	356

Nr 119. Protokół z wizyty przedstawicieli Komisariatu Polskiego przy Komisariacie Ludowym do spraw Narodowościowych w Piotrogradzie w biurze Zarządu Głównego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 5/18 stycznia 1918 r.)	360
Nr 120. Protokół posiedzenia Rady Głównej CKO (Piotrogród, 18/31 grudnia 1917 r.)	363
Nr 121. Protokół przedwstępnego posiedzenia Rady Głównej CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 16/29 grudnia 1917 r.)	371
Nr 122. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 17/30 grudnia 1917 r.)	374
Nr 123. List Aleksandra Prystora, zarządzającego Oddziałem Mińskim PTPOW z ramienia Komitetu Głównego, do Włodzimierza Kryńskiego, prezesa Oddziału Mińskiego PTPOW (Mińsk, 1917 r.)	376
Nr 124. Okólnik CKO w Piotrogradzie do wygnańców w guberni jeniisejskiej (Krasnojarsk, 24 stycznia 1918 r.)	378
Nr 125. Pismo Zarządu Głównego CKO w Piotrogradzie do Komisariatu Polskiego przy Komisariacie Ludowym do spraw Narodowościowych w Piotrogradzie (Piotrogród, luty 1918 r.)	380
Nr 126. Protokół posiedzenia Komitetu Oddziału Piotrogradzkiego PTPOW (Piotrogród, 7/20 stycznia 1918 r.)	381
Nr 127. Postanowienia obowiązujące Podkomisariatu do spraw Polskich w Woroneżu dla Oddziału Woroneskiego PTPOW (Woroneż, 9/22 grudnia 1917 r.)	383
Nr 128. Pismo Witolda Wyczyńskiego, pełnomocnika okręgowego CKO w Permie, do CKO w Piotrogradzie (Perm, 7 kwietnia 1918 r.)	384
Nr 129. Pismo Wydziału do spraw Uchodźców przy Gubernialnym Komisariacie do spraw Polskich w Woroneżu do Kolegium Gubernialnego Komisariatu do spraw Uchodźców (Woroneż, 12 czerwca 1918 r.)	388
Nr 130. Protokół posiedzenia Komitetu Głównego PTPOW w Piotrogradzie (Piotrogród, 18 lipca 1918 r.)	389
Nr 131. Pismo Generalnego Komisariatu na Ukrainę Komisji Likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Kijów, 8 kwietnia 1918 r.)	392
Nr 132. Załącznik do protokołu z posiedzenia prezydium Komitetu Głównego PTPOW w Piotrogradzie (Piotrogród, 14 V 1918 r.)	395

RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ POLSKIM UCHODźCOM

Nr 133. Pismo W. Akiszewa, przewodniczącego zarządu Charkowskiego Gubernialnego Oddziału Komitetu Tatianowskiego, do ks. Jana Siekluckiego, proboszcza parafii rzymskokatolickiej w Charkowie (Charków, 15/28 listopada 1914 r.)	399
Nr 134. Wyciąg z raportu Komisji do spraw Pomocy Biednym Katolikom w Charkowie do ks. Jana Siekluckiego, proboszcza parafii rzymskokatolickiej w Charkowie (Charków, 1/14 października 1914 r.)	400

Nr 135. Opinia o postawie ziemian Polaków wobec ludności cywilnej doświadczonoj wojną (Piotrogród, 3/15(!) grudnia 1916 r.)	403
Nr 136. Okólnik Wydziału do spraw Urządzenia Uchodźców MSW do gubernatorów i gradonaczalników (Piotrogród, 9/22 września 1915 r.)	406
Nr 137. Fragment artykułu <i>Z życia towarzystw polskich</i> zamieszczonego w czasopiśmie „Hasło” nr 4 z 1917 r.	409
Nr 138. Odezwa RZ POPOW w Moskwie (Moskwa, listopad 1915 r.)	411
Nr 139. Pismo Zachodniej Komisji Wykonawczej CKO do CKO w Piotrogradzie (Rosław, 3/16 listopada 1915 r.)	413
Nr 140. Fragment wyjaśnienia do kosztorysu i planu budżetowego Oddziału Tomskiego CKO w Piotrogradzie (Tomsk, 15/28 kwietnia 1916 r.)	416
Nr 141. Prośba B. Urbach do CKO w Piotrogradzie (Tomsk, 23 września/5 października 1916 r.)	417
Nr 142. List Anny Cechnowicz do CKO w Piotrogradzie (Moskwa, 8/21 kwietnia 1916 r.)	419
Nr 143. Pismo uchodźców z Pokrowa do CKO w Piotrogradzie (Pokrów, 31 października/13 listopada 1917 r.)	420
Nr 144. Pismo Seweryna Komorowskiego, pełnomocnika CKO na okręg smoleński, do CKO w Piotrogradzie (Smoleńsk, 21 stycznia/3 lutego 1917 r.)	421
Nr 145. Protokół posiedzenia CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 18/31 sierpnia 1915 r.)	423
Nr 146. Artykuł o komitecie PTPOW w Odessie, opublikowany w gazecie „Jugobieżeńiec” nr 1 z 1915 r.	424
Nr 147. Notatka Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO w Piotrogradzie, o stosunku CKO do podejmowania pracy przez uchodźców (Piotrogród, 1916 r.)	426
Nr 148. Pismo Oddziału Jelizawietgradzkiego CKO do Okręgu Chersońskiego CKO w Mikołajewie (Jelizawietgrad, 19 marca/1 kwietnia 1917 r.)	428
Nr 149. Pismo Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO w Piotrogradzie, do Włodzimierza Dudinskiego, gubernatora tomskiego (Piotrogród, 24 maja/6 czerwca 1916 r.)	430
Nr 150. Raport Edwarda Rettingera, pełnomocnika CKO w Czernihowie, do CKO w Piotrogradzie (Czernihow, 28 czerwca/11 lipca 1917 r.)	431
Nr 151. Prośba Adama Zawistowskiego do Włodzimierza Dudinskiego, gubernatora tomskiego (Tomsk, 1915 r.)	433
Nr 152. Prośba Iwana Klemeniuka do Włodzimierza Dudinskiego, gubernatora tomskiego (Tomsk, 3/16 września 1915 r.)	434
Nr 153. Pismo Seweryna Komorowskiego, pełnomocnika CKO na okręg smoleński, do CKO w Piotrogradzie (Smoleńsk, 5/18 lipca 1917 r.)	435
Nr 154. Raport powiatowego isprawnika kaińskiego do Włodzimierza Dudinskiego, gubernatora tomskiego (Kaińsk, 25 października/7 listopada 1916 r.)	436

Nr 155. Pismo M. Falkowskiego, pełnomocnika CKO na obwody akmołiński i semi-pałatyński, do CKO w Piotrogradzie (Omsk, 31 marca/13 kwietnia 1916 r.)	438
Nr 156. Protokół zebrania wygnańców pozostających pod opieką Rejonu Syberyjskiego CKO w Piotrogradzie (Krasnojarsk, 22 kwietnia/5 maja 1917 r.)	440
Nr 157. Pismo Jana Zdzenickiego, pełnomocnika CKO do spraw Rejonu Syberyjskiego, do CKO w Piotrogradzie (Krasnojarsk, 2/15 sierpnia 1916 r.)	443
Nr 158. Pismo Jana Zdzenickiego, pełnomocnika CKO do spraw Rejonu Syberyjskiego, do CKO w Piotrogradzie (Krasnojarsk, 29 września/12 października 1916 r.)	446
Nr 159. Pismo Komitetu Chersońskiego CKO do RZ POPOW w Moskwie (Chersoń, październik 1916 r.)	448
Nr 160. Raport naczelnika Oddziału Turkiestańskiego Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej (Krasnowodz, 18/31 maja 1916 r.)	450
Nr 161. Raport Saleckiego, naczelnika Oddziału Sanitarno-Żywnościowego dla Turkiestanu (Krasnowodz, 1/14 czerwca 1916 r.)	453
Nr 162. Protokół posiedzenia Wydziału Wykonawczego Okręgu Smoleńskiego CKO (Smoleńsk, 27 października/9 listopada 1917 r.)	457
Nr 163. Pismo MSW do gubernatorów o zasadach nauczania w ochronach i szkołach dla uchodźców polskich (Piotrogród, 30 listopada/13 grudnia 1916 r.)	460
Nr 164. Raport nauczyciela Jana Skowery do naczelnika Kieleckiej Dyrekcji Szkolnej (Czernihów, 14/27 listopada 1915 r.)	462
Nr 165. Raport Zofii Kaweckiej, nauczycielki szkoły elementarnej w Biedrzychowie, do naczelnika Radomskiej Dyrekcji Szkolnej (Moskwa, 15/28 listopada 1915 r.)	463
Nr 166. Raport Katarzyny Wierzbowskiej, nauczycielki szkoły elementarnej w Słupczynie, do naczelnika Lubelskiej Dyrekcji Szkolnej (Kursk, 14/27 grudnia 1915 r.)	464
Nr 167. Raport W. Skulskiego, nauczyciela szkoły elementarnej w Piestrzecu, do naczelnika Kieleckiej Dyrekcji Szkolnej (Jarosław, 8/21 grudnia 1915 r.)	466
Nr 168. Zaświadczenie wydane Emilii Majewskiej, nauczycielce szkoły żeńskiej w Kielcach, przez inspektora szkół ludowych w Woroneżu (Woroneż, 7/20 stycznia 1916 r.)	467
Nr 169. Zaświadczenie wydane Zofii Kaweckiej przez Szczerbińskiego zarządzającego Wydziałem Szkół Podstawowych Komitetu Polskiego Pomocy Ofiarom Wojny w Moskwie (Moskwa, 9/22 marca 1916 r.)	468
Nr 170. Pismo pełnomocnika specjalnego CKO w Moskwie do naczelnika Radomskiej Dyrekcji Szkolnej (Moskwa, 14/27 września 1916 r.)	469
Nr 171. Pismo Józefa Paszkiewicza, przewodniczącego komitetu Oddziału Orłowskiego PTPOW, do A. Niedbala, dyrektora Prywatnego Gimnazjum Męskiego w Orle (Orzeł, 20 października/2 listopada 1916 r.)	470
Nr 172. Pismo Marii Lednickiej, przewodniczącej Związku Kobiet Polskich w Moskwie, do Wydziału Tanich Kuchen Komitetu Polskiego Pomocy Ofiarom Wojny w Moskwie (Moskwa, 3/16 grudnia 1915 r.)	471

Nr 173. Raport Franciszka Warchoła, instruktora CKO w Nowozybkowie, dla CKO w Piotrogradzie (Nowozybków, 18 lutego/3 marca 1917 r.)	472
Nr 174. Sprawozdanie z działalności III Szkoły Żeńskiej Komitetu Polskiego Pomocy Ofiarom Wojny w Moskwie (Moskwa, 1915 r.)	474
Nr 175. Artykuł <i>Z życia towarzystw polskich</i> , opublikowany w czasopiśmie „Hasło” nr 5 z 1917 r.	477
Nr 176. Informacja CKO przesłana do zamieszczenia w „Gazecie Polskiej” (Piotrogród, lipiec 1917 r.)	479
Nr 177. Pismo Wydziału Opieki nad Ruchomą Własnością i Zabytkami Sztuki do zarządu Komitetu Polskiego w Moskwie (Moskwa, 21 lutego/6 marca 1917 r.) ...	480
Nr 178. Artykuł <i>Odezwa Wydziału Opieki nad Zabytkami Sztuki i Kultury przy CKO w Mińsku</i> , opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 12–13 z 1916 r.	481
Nr 179. Pismo księży Bolesława Baronasa i Adolfa Śnieżko do CKO w Piotrogradzie (Smoleńsk, 27 września/10 października 1915 r.)	483
Nr 180. Pismo Aleksandra Lednickiego, przewodniczącego RZ POPOW, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Moskwa, 1/14 października 1915 r.)	485
Nr 181. Pismo Zachodniej Komisji Wykonawczej CKO w Piotrogradzie do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Rosław, 29 lutego/13 marca 1916 r.)	487
Nr 182. Artykuł <i>Odezwa o ofiarach na potrzeby duchowe ludu polskiego na wygnaniu</i> , opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 12–13 z 1916 r.	491
Nr 183. Pismo Zachodniej Komisji Wykonawczej CKO do CKO w Piotrogradzie (Rosław, 21 stycznia/3 lutego 1916 r.)	493
Nr 184. Pismo S. Niwińskiego, pełnomocnika CKO w Kursku, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Kursk, 30 listopada/13 grudnia 1915 r.)	494
Nr 185. List okólny biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej, w sprawie wychodźców (Piotrogród, październik 1915 r.)	496
Nr 186. Przedruk pisma biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej, do proboszczów i rektorów kościołów archidiecezji mohylewskiej z 9 września 1915 r., opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 18–19 z 1915 r. ..	503
Nr 187. Raport proboszcza parafii rzymskokatolickiej w Orle dla biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Orzeł, 30 października/12 listopada 1915 r.)	504
Nr 188. Pismo proboszcza parafii rzymskokatolickiej w Tomsku do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Tomsk, 21 listopada/2 grudnia 1915 r.)	507
Nr 189. Pismo Oddziału Woroneskiego CKO do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Woroneż, 28 grudnia 1915/10 stycznia 1916 r.)	509

Nr 190. Pismo ks. Ignacego Czajewskiego, proboszcza parafii rzymskokatolickiej pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Moskwie, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Moskwa, 2/15 stycznia 1916 r.)	511
Nr 191. Pismo ks. Ignacego Czajewskiego, proboszcza parafii rzymskokatolickiej pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Moskwie, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Moskwa, 21 września/4 października 1915 r.)	513
Nr 192. Kopia pisma gubernatora płockiego do Departamentu Spraw Duchownych Wyznań Zagranicznych MSW (Połtawa, 21 sierpnia/3 września 1917 r.)	515
Nr 193. Lista duchowieństwa rzymskokatolickiego ewakuowanego w głąb imperium rosyjskiego z Królestwa Polskiego, przebywającego w parafii rzymskokatolickiej w Homlu (Homel, 1915 r.)	517
Nr 194. Zaświadczenie Komitetu Obrony Kresów Wschodnich wydane księdzu Ludwikowi Gocelowi o jego działalności w czasie pobytu na wychodźstwie w Rosji w latach 1915–1918 (Warszawa, 20 stycznia 1921 r.)	520
Nr 195. Raport ks. Klemensa Marcjanisa, kapelana uchodźców w guberni astrachańskiej, dla biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Astrachań, 13/26 lipca 1916 r.)	521
Nr 196. Pismo ks. Franciszka Buczysa, kapelana dla uchodźców w Izmajłowskim Zwierzyńcu, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Zwierzyniec Izmajłowski, 13/26 lutego 1916 r.)	523
Nr 197. Pismo ks. Władysława Połońskiego, kapelana uchodźców w Taszkencie, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Taszkient, 24 lutego 1916 r.)	526
Nr 198. Sprawozdanie ks. Jana Majsterskiego do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Bobrujsk, 24 marca/6 kwietnia 1916 r.)	528
Nr 199. Pismo Wydziału Prawnego RZ POPOW w Moskwie do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Moskwa, 5 kwietnia 1916 r.)	530
Nr 200. List Oddziału Tulskiego PTPOW do PTPOW w Piotrogradzie (Tuła, 16/29 maja 1916 r.)	531
Nr 201. Pismo Mariana Lutosławskiego, pełnomocnika szczególnego CKO, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Moskwa, 3/16 sierpnia 1916 r.)	534
Nr 202. Wyciąg ze sprawozdania Leona Pęskiego, inspektora objazdowego RZ POPOW w Moskwie, do biskupa Jana Cieplaka, administratora archidiecezji mohylewskiej (Kaługa, 2/15 maja 1916 r.)	536
Nr 203. Pismo p.o. gubernatora piotrkowskiego do Departamentu do spraw Innych Przekonań i Obcych Wyznań Ministerstwa Wyznań (Saratów, 19 października/1 listopada 1917 r.)	537
Nr 204. Raport gubernatora tomskiego do MSW (Tomszk, 21 września/4 października 1916 r.)	539

Nr 205. Pismo Oddziału Nowo-Nikołajewskiego PTPOW do Gubernialnego Komitetu do spraw Uchodźców w Tomsku (Nowo-Nikołajewsk, 27 sierpnia/9 września 1916 r.)	541
Nr 206. Pismo Narady Gubernialnej do spraw Uchodźców guberni saratowskiej do Departamentu Spraw Duchownych (Saratów, 28 października/10 listopada 1916 r.)	542
Nr 207. Pismo Narady Szczególnej do spraw Uchodźców przy MSW do gubernatorów (Piotrogród, 17/30 grudnia 1916 r.)	544
Nr 208. Pismo Władysława Grabskiego, pełnomocnika głównego CKO w Piotrogradzie, do Koła Polskiego Dumy Państwowej (Piotrogród 1917 rok)	546
Nr 209. Pismo przewodniczącego Wileńskiej Komisji Likwidacyjnej do Komitetu Wielkiej Księżnej Tatiany Nikołajewny (Witebsk, 12/25 marca 1916 r.)	547
Nr 210. Pismo Jana Zdzienickiego, pełnomocnika CKO do spraw Rejonu Syberyjskiego CKO, do Polskiego Towarzystwa Organizacji Pomocy Ofiarom Wojny (Krasnojarsk, kwiecień 1917 r.)	549
Nr 211. Sprawozdanie Patronatu Więziennego Wydziału Sekcji Prawnej Komitetu Polskiego Pomocy Ofiarom Wojny w Moskwie (Moskwa, 1916 r.)	551
Nr 212. Protokół zebrania Polskiego Komitetu w Sztokholmie (Sztokholm, 29 sierpnia 1917 r.)	553

SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI POLSKICH ORGANIZACJI POMOCOWYCH

Nr 213. Komunikat sekretariatu zjazdu delegatów i przedstawicieli stowarzyszeń polskich w Moskwie (Moskwa, 8/21 sierpnia 1915 r.)	559
Nr 214. Sprawozdanie z posiedzenia RZ POPOW w Moskwie (Moskwa 19–22 marca/1–4 kwietnia 1916 r.)	565
Nr 215. Protokół posiedzenia CKO z udziałem pełnomocników okręgowych działających na Syberii (26–27 maja/8–9 czerwca 1916 r.)	617
Nr 216. Sprawozdanie z działalności Komitetu Głównego PTPOW w Piotrogradzie za czas od 15 grudnia 1915 r. do 1 grudnia 1916 r. (Piotrogród, grudzień 1916 r.)	630
Nr 217. Protokół nr 4 posiedzenia zarządu Rejonu Środkowego CKO (Moskwa, 22 kwietnia/5 maja 1916 r.)	671
Nr 218. Sprawozdanie Komitetu Polskiego Pomocy Ofiarom Wojny w Moskwie za czas od 1 sierpnia 1915 r. do 31 grudnia 1915 roku (Moskwa 1916)	673
Nr 219. O działalności Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej w Rosji	681
Nr 220. Pismo T. Osuchowskiego, inspektora objazdowego RZ POPOW, do RZ POPOW w Moskwie (Kokanda, sierpień 1916 r.)	686
Nr 221. Fragment notatki informacyjnej głównego pełnomocnika do spraw urzędzenia uchodźców w guberni rizańskiej i włodzimierskiej Siemiona Papudogło do Aleksandra Protopopowa, ministra spraw wewnętrznych, o działalności Oddziału	

Riazańskiego PTPOW w Piotrogradzie i Oddziału Riazańskiego CKO w Piotrogradzie (Riazań, 4/17 stycznia 1917 r.)	690
Nr 222. Fragment notatki informacyjnej Siemiona Papudogło, głównego pełnomocnika do spraw urzędzenia uchodźców w guberni riazańskiej i włodzimierskiej, do ministra spraw wewnętrznych o działalności Oddziału Riazańskiego CKO (Riazań, 4/17 stycznia 1917 r.)	700
Nr 223. Fragment notatki informacyjnej Mikołaja Tołmaczewa o uchodźcach na terenie guberni niżnienowogrodzkiej przesłanej głównemu pełnomocnikowi do spraw urzędzenia uchodźców w głębi imperium rosyjskiego Aleksandrowi Kluczarielowi (Niżny Nowogród, 21 stycznia/3 lutego 1917 r.)	711

W DRODZE DO OJCZYZNY

Nr 224. Komunikat CKO nr 2. Fundusz powrotu do kraju (Piotrogród, 15/28 grudnia 1915 r.)	725
Nr 225. Artykuł prasowy <i>O konieczności zachowania wszelkich sił i środków na powrót do kraju</i> , opublikowany w czasopiśmie „Życie Kościelne” nr 8 z 1916 r.	726
Nr 226. Protokół Zebrania Ogólnego CKO w Piotrogradzie (Piotrogród, 23 stycznia/5 lutego 1917 r.)	728
Nr 227. Artykuł <i>O organizacji powrotu do kraju</i> , zamieszczony w czasopiśmie „Hasło” nr 5 z 1917 r.	731
Nr 228. List CKO w Piotrogradzie do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Moskwa, 18 października 1917 r.)	733
Nr 229. Komunikat <i>W sprawie powrotu wygnańców do kraju</i> , zamieszczony w czasopiśmie „Hasło” nr 9 z 1917 r.	735
Nr 230. Notatka o powrocie uchodźców do Królestwa Polskiego	737
Nr 231. Notatka o powrocie rolników wygnańców z Królestwa Polskiego do kraju (Piotrogród, 1916 r.)	741
Nr 232. Streszczenie przemówienia wygłoszonego na zgromadzeniu wygnańcym na temat organizacji powrotu wygnańców do kraju (Piotrogród, grudzień 1917 r.)	744
Nr 233. Memoriał organizacji polskich w Mińsku w sprawie powrotu uchodźców z Mińszczyzny (Mińsk, 25 marca 1918 r.)	751
Nr 234. Komunikat Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju (Kijów, 30 marca 1918 r.)	758
Nr 235. Odezwa Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju do wygnańców (Kijów, 25 marca 1918 r.)	761
Nr 236. Memoriał CKO i PTPOW o potrzebach i położeniu uchodźców w Mińszczyźnie (Mińsk, 1917/1918 r.)	763
Nr 237. List Bronisławy Rembowskiej do CKO w Piotrogradzie (Kołpaszewo, 28 maja/10 czerwca 1917 r.)	769

Nr 238. Pismo zarządu Komitetu Polskiego w Moskwie do Centralnego Urzędu Reemigracyjnego (Moskwa, 27 lipca 1918 r.)	770
Nr 239. Spis wygnańców Polaków przebywających w wagonie nr 21 odchodzącym ze stacji Niegorelsk (Niegorelsk, 21 sierpnia 1922 r.)	771
Nr 240. Komunikat CKO nr 18. W sprawie powrotu do kraju (31 grudnia 1917/13 stycznia 1918 r.)	774
Nr 241. Pismo CKO w Piotrogradzie do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Kijów, 3 stycznia 1918 r.)	776
Nr 242. Pismo CKO w Piotrogradzie do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Piotrogród, 18 stycznia 1918 r.)	780
Nr 243. Pismo Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Aleksandra Lednickiego (Warszawa, 15 stycznia 1918 r.)	781
Nr 244. Pismo Stowarzyszenia „Ognisko Polskie” w Archangielsku do Wydziału Reemigracyjnego przy MSW (Archangielsk, 3 lipca 1918 r.)	782
Nr 245. Pismo Adama Ponikowskiego, Premiera Rady Ministrów Królestwa Polskiego, do Hansa von Beselera generał-gubernatora warszawskiego (Warszawa, 14 marca 1918 r.)	783
Nr 246. Pismo Rady Głównej Opiekuńczej do rad opiekuńczych prowincjonalnych (Warszawa, 25 marca 1918 r.)	785
Nr 247. Pismo Komitetu Głównego Powrotu Polaków do Kraju do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Piotrogród, 10 kwietnia 1918 r.)	787
Nr 248. Pismo Aleksandra Lednickiego, przedstawiciela Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Piotrogradzie, do CKO (Piotrogród, 16 kwietnia 1918 r.)	788
Nr 249. Pismo Polskiej Rady Bezpieczeństwa w Moskwie do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Moskwa, 19 marca 1918 r.)	789
Nr 250. Pismo Rady Głównej Opiekuńczej do rad opiekuńczych prowincjonalnych (Warszawa, 30 marca 1918 r.)	791
Nr 251. Pismo zarządu Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju (sierpień 1918 r.)	792
Nr 252. Pismo Aliny Brudzińskiej do arcybiskupa Aleksandra Kakowskiego, metropolity archidiecezji warszawskiej (Warszawa, 18 maja 1918 r.)	793
Nr 253. Pismo Gabinetu Cywilnego Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Zarządu Interesów Leopolda Kronenberga (Warszawa, 11 czerwca 1918 r.)	794
Nr 254. Pismo Gabinetu Cywilnego Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Wydziału Reemigracyjnego przy MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Warszawa, 16 maja 1918 r.)	795
Nr 255. Pismo Gabinetu Cywilnego Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Wydziału Reemigracyjnego przy MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Warszawa, 30 kwietnia 1918 r.)	796

Nr 256. Pismo Wydziału Reemigracyjnego przy MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Departamentu Stanu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Warszawa, 24 maja 1918 r.)	797
Nr 257. Pismo Mariana Ryksa, biskupa diecezji sandomierskiej, do Generalnego Gubernatorstwa w Lublinie (Sandomierz, 6 czerwca 1918 r.)	799
Nr 258. Pismo o zasadach tworzenia list uchodźców powracających do kraju i o rozdziale czynności między polskie instytucje w Mińsku (Mińsk, 1918 r.)	800
Nr 259. Pismo Mińskiego Koła Związku Polaków Kolarzy Pragnących Powrócić do Kraju do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Mińsk, 9 kwietnia 1918 r.)	802
Nr 260. Memoriał organizacji polskich z Mińszczyzny dotyczący powrotu do kraju (Mińsk, 1918 r.)	804
Nr 261. Pismo zarządu CKO w Kijowie do Gabinetu Cywilnego Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Kijów, 14 lutego 1918 r.)	807
Nr 262. Pismo sekcji kijowskiej Polskiego Związku Zawodowego Pracowników Poczty, Telegrafu i Telefonu do Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Kijów, 14 marca 1918 r.)	809
Nr 263. Pismo Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu Kraju do Prezesa Rady Ministrów Królestwa Polskiego (Kijów, 2 kwietnia 1918 r.)	811
Nr 264. Okólnik PKC. O najbliższych zadaniach organizacji ratowniczych i ogólnym zebraniu Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju (Kijów, 9 kwietnia 1918 r.)	813
Nr 265. Artykuł <i>Powrót do kraju</i> , opublikowany w czasopiśmie „Hasło” nr 14 z 1918 r.	815
Nr 266. Artykuł <i>Przed powrotem</i> , opublikowany w czasopiśmie „Hasło” nr 20 z 1918 r.	817
Nr 267. Artykuł <i>W sprawie reemigrantów</i> , opublikowany w czasopiśmie „Goniec” z 9 VIII 1918 r.	823
Nr 268. Pismo Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju do Kazimierza Budnego (Kijów, 26 kwietnia 1918 r.)	825
Nr 269. Pismo MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do premiera rządu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Warszawa, 6 maja 1918 r.)	827
Nr 270. Pismo MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Departamentu Stanu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie (Warszawa, 22 maja 1918 r.)	828
Nr 271. Komunikat Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju (Kijów, 30 sierpnia 1918 r.)	830
Nr 272. Komunikat Rady Głównej Opiekuńczej w Warszawie dotyczący organizacji pomocy dla dzieci-uchodźców powracających z Rosji (Warszawa, 1918 r.)	833
Nr 273. Pismo do Centralnego Urzędu Reemigracyjnego przy Przedstawicielstwie Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Moskwie (1918 r.)	836

Nr 274. Komunikat zarządu Polskiego Komitetu Centralnego na Ukrainie Powrotu do Kraju (Kijów, 13 kwietnia 1918 r.)	837
Nr 275. Komunikat dla władz okupacyjnych o zasadach organizacji powrotu Polaków z Rosji (1918 r.)	839
Nr 276. Artykuł E. Zienkiewicza <i>Z Polskiej Komisji Przewozowej w Charkowie</i> , opublikowany w czasopiśmie „Hasło” nr 20 z 1918 r.	841
Nr 277. Fragment pisma ks. Władysława Grzebalskiego do kurii diecezji sandomierskiej (Koniemłoty, 10 lutego 1965 r.)	844
Nr 278. Notatka Komisariatu Polskiego przy Komisariacie Ludowym do spraw Narodowościowych w Tułach o powrocie do kraju (Tuła, 12 kwietnia 1918 r.)	846
Nr 279. Notatka Michała Stanisława Kossakowskiego (Mińsk, 24 lipca 1918 r.)	847
Nr 280. List Wacława Dzierżawskiego do Władysława Rawicz-Szczerbo, pełnomocnika głównego PTPOW (Sztokholm, 10 grudnia 1917 r.)	849
Nr 281. Pismo Edwarda Zaleskiego, prezesa Okręgu Witebskiego CKO, do CKO w Piotrogradzie (Witebsk, 1918 r.)	851
Nr 282. Pismo Gabinetu Cywilnego Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do delegata C. i K. Austriacko-Węgierskiego Zarządu Wojskowego w Polsce (Warszawa, 18 kwietnia 1918 r.)	854
Nr 283. Pismo Wydziału Powrotu do Kraju Komisariatu Polskiego przy Komisariacie Ludowym do spraw Narodowościowych (Piotrogród, kwiecień 1918 r.)	855
Nr 284. Pismo Gustawa Śniechowskiego, pełnomocnika Wydziału Reemigracyjnego w Pskowie, do CKO w Piotrogradzie (Psków, 25 maja 1918 r.)	857
Nr 285. Pismo Wydziału Reemigracyjnego MSW Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w Warszawie do Michała Stanisława Kossakowskiego, pełnomocnika głównego CKO na Ukrainę i Białoruś (Warszawa, 7 sierpnia 1918 r.)	859
Nr 286. Fragment raportu płka Domańskiego z Kazania (Kazań, 23 września 1918 r.)	860
Nr 287. Komunikat o organizacji reemigracji polskich uchodźców do kraju	861
Nr 288. Pismo Sztabu Generalnego Wojska Polskiego do MSZ (Warszawa, 20 listopada 1919 r.)	865
Nr 289. Pismo kierownika ekspozytury JUR w Rumunii do Poselstwa Polskiego w Bukareszcie (Bukareszt, 15 czerwca 1920 r.)	867
Nr 290. Pismo delegata ekspozytury JUR w Gałaczu do Poselstwa Polskiego w Bukareszcie (Gałaczu, 16 marca 1920 r.)	869
Nr 291. Pismo kierownika ekspozytury JUR w Rumunii do Państwowego Urzędu do spraw Powrotu JUR w Warszawie (Bukareszt, 28 czerwca 1920 r.)	871
Nr 292. Instrukcja w sprawie repatriacji z Rosji i Ukrainy do Polski (Warszawa, 1920/1921)	873
Nr 293. Instrukcja regulująca zasady rejestracji i zestawiania spisów eszelonów z uchodźcami z Polski i Białorusi (Moskwa, kwiecień 1921 r.)	877
Nr 294. Rozkaz Wojskowej Rady Rewolucyjnej Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej o porządku przyjmowania i odprawiania eszelonów	

z jeńcami, uchodźcami i innymi kontyngentami wymienianymi z Polską (Moskwa, 20 kwietnia 1921 r.)	881
Nr 295. Prośba Kazimierza Cytowicza do starosty wileńskiego (Wilno, 29 września 1921 r.)	883
Nr 296. Memorial Władysława Grabskiego w sprawie powrotu uchodźców z Rosji do Polski	884
Nr 297. Artykuł <i>Straty i zyski wychodźstwa polskiego</i> , opublikowany w czasopiśmie „Hasło” nr 2 z 1918 r.	891
Bibliografia	897
Indeks nazwisk	901
Indeks geograficzny	919